

RCL 1604-82/09

**Analiza wyroku
Trybunału Konstytucyjnego
z dnia 26 kwietnia 1999 r. o sygn. akt K 33/98 (Dz. U. Nr 86, poz. 963)**

WYROK: Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 26 kwietnia 1999 r. o sygn. akt K 33/98 (Dz. U. Nr 86, poz. 963) orzekł, iż art. 11 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 oraz art. 15 pkt 1 i pkt 2 lit. a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o warunkach wykonywania krajowego drogowego przewozu osób (Dz. U. Nr 141, poz. 942 i Nr 158, poz. 1045 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668) są niezgodne z art. 22 i art. 65 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że wprowadzają nadmierne ograniczenia w zakresie korzystania z wolności działalności gospodarczej oraz z wolności wyboru i wykonywania zawodu.

PROBLEM: Art. 11 ustawy o warunkach wykonywania krajowego drogowego przewozu osób uzależnia udzielenie zezwolenia na prowadzenie krajowego zarobkowego przewozu osób pojazdami nie będącymi taksówkami od niekaralności właściciela przedsiębiorstwa, a w przypadku osoby prawnej - od niekaralności członków organu zarządzającego za przestępstwa: karne skarbowe, przeciwko bezpieczeństwu w ruchu lądowym, przeciwko życiu i zdrowiu oraz przeciwko mieniu lub dokumentom, a nadto uzależniają zatrudnienie kierowców w takim przedsiębiorstwie od spełnienia takich samych warunków o niekaralności. Podobne wymagania postawione zostały w art. 15 pkt 1 ustawy odnośnie wykonywania krajowego przewozu osób taksówkami. W tym ostatnim przypadku wyłączone zostały jednak przestępstwa karne skarbowe.

Powyższe ograniczenia były przedmiotem rozważań na tle zasady wolności gospodarczej, określonej w art. 20 i 22 Konstytucji oraz zasady wolności wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy, wskazanej w art. 65 ust. 1 Konstytucji. Wprawdzie zasady te nie mają charakteru absolutnego i mogą podlegać w konkretnych przypadkach ograniczeniom zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji, jednak nie mogą one naruszać istoty wolności i praw.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, powyższe przepisy wprowadzające ograniczenia działalności gospodarczej nie znajdują dostatecznego uzasadnienia w żadnej wartości konstytucyjnej. Jak podkreślono w wyroku; „trudno jest znaleźć cel, którego osiągnięciu służyłyby obligatoryjny zakaz udzielania zezwoleń wymienionym w kwestionowanych przepisach kategoriom osób ze względu na ich wcześniejszą karalność, cel którego nie można by osiągnąć innymi

środkami, i który byłby na tyle ważny, aby w takim stopniu ograniczyć zasadę wolności gospodarczej”. W przypadku zaskarżonego przepisu nastąpiło użycie nadmiernego środka w stosunku do celu zakładanego przez ustawę. Bowiem, sama karalność jako jedyna i bezwzględna przesłanka różnicowania podmiotów ubiegających się o zezwolenie – nie może być uznana za cechę usprawiedliwiającą to różnicowanie. Cecha niekaralności może być przydatna dla osoby ubiegającej się o zezwolenie, zwłaszcza wtedy gdy rodzaj popełnionego przestępstwa może mieć wpływ na wykonywanie określonej działalności. Niemniej jednak nie każda karalność, np. za przestępstwa nieumyślne, powinna niweczyć szanse człowieka na wykonywanie określonego zawodu.

Równocześnie Trybunał podkreślił, iż podnoszony w dyrektywie Rady 96/26/WE z dnia 29 kwietnia 1996 r. w sprawie dostępu do zawodu przewoźnika drogowego transportu rzeczy i przewoźnika drogowego transportu osób oraz wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji, mających na celu ułatwienie tym przewoźnikom korzystanie z prawa swobody przedsiębiorczości w dziedzinie transportu krajowego i międzynarodowego, warunek nieposzlakowanej opinii, jakiemu powinien podlegać przewoźnik, nie może budzić wątpliwości, jednak wymaga starannego wyważenia interesu publicznego i prywatnego oraz doboru proporcjonalnego środka dla zrealizowania zamierzonego przez ustawodawcę celu.

Należy również zauważyć, iż zakaz wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej, a także zakaz prowadzenia pojazdów, wskazane w art. 39 pkt 2 i 3 ustawy – Kodeks karny stanowią środek prewencyjny, chroniący społeczeństwo przed osobami, co do których zachodzi obawa, że w związku z wykonywaną działalnością gospodarczą mogłyby zagrażać porządkowi prawnemu. W tym przypadku, zadaniem sądu jest zbadanie czy wymierzenie wymienionych środków w danej sytuacji, wobec konkretnego podmiotu jest konieczne.

Ustawa o warunkach wykonywania krajowego przewozu osób, zawierająca niekonstytucyjne regulacje, została uchylona przez ustawę z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 125, poz. 874, z późn. zm.).

Niemniej jednak, Trybunał Konstytucyjny w publikacji zatytułowanej „Następstwa orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego w orzecznictwie sądów, piśmiennictwie prawniczym i działalności prawodawczej” podkreślił, iż nowe regulacje zawarte z art. 5 ust. 3 pkt 1 lit. a, pkt 4 oraz art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o transporcie drogowym ponownie wprowadziły do systemu prawa niekonstytucyjne rozwiązania, wbrew zaleceniom zawartym w przedmiotowym wyroku.

ZALECENIA: Wymagane jest podjęcie prac legislacyjnych.

We wskazanej wyżej publikacji Trybunał Konstytucyjny podkreślił potrzebę podjęcia działań prawodawczych, zmierzających do zmiany regulacji zawartych w art. 5 ust. 3 pkt 1 lit. a, pkt 4 oraz art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o transporcie drogowym. Ustawa ta ponownie uzależniła bowiem udzielenie licencji na wykonywanie transportu drogowego od niekaralności za określone przestępstwa umyślne oraz w przypadku transportu drogowego taksówką - również przestępstwa nieumyślne.

Wątpliwości budzi przede wszystkim regulacja zawarta w art. 6 ust. 1 pkt 2. Uzależnia ona bowiem możliwość wykonywania transportu drogowego taksówką (przedsiębiorca osobiście wykonujący przewóz oraz zatrudniony przez niego kierowca) m.in. od niekaralności za przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu – również popełnione z winy nieumyślnej oraz przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, prowadząc do zróżnicowania sytuacji prawnej tej grupy w stosunku do przedsiębiorców wykonujących transport drogowy na podstawie art. 5 ust. 3 pkt 4 ustawy o transporcie drogowym, którzy takim wymogiem nie zostali objęci. Tym samym należy doprowadzić do ujednoczenia wymogów niekaralności stawianych przedsiębiorcom, mając jednak na uwadze zalecenia Trybunału zakresie ograniczania swobody gospodarczej ze względu na popełnienie przestępstwa z winy nieumyślnej.

Ponadto należy dokonać rewizji katalogu przestępstw z winy umyślnej, których popełnienie, z mocy ustawy prowadzi do pozbawienia możliwości prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na wykonywaniu transportu drogowego na podstawie art. 5 ustawy. Szczególnie wątpliwości odnoszące się do zakresu przedmiotowego tego katalogu dotyczą przestępstw przeciwko mieniu. Wprowadzenie karalności za przestępstwo umyślne przeciwko mieniu, jako przesłanki uniemożliwiającej wykonywanie transportu drogowego wymaga bowiem wskazania zasadniczych powodów wyróżnienia tego rodzaju działalności gospodarczej na tle wielu innych. Również w przypadku pozostałych rodzajów przestępstw ujętych w katalogu należałoby także wskazać istotne argumenty przemawiające za koniecznością pozostawienia ich w tym katalogu, ograniczając tym samym wolności konstytucyjne.

Opr.: Oliwia Jokiel,
Tel. 694 60 34

30.09.2009 r.
Oliwia Jokiel
[podpis]